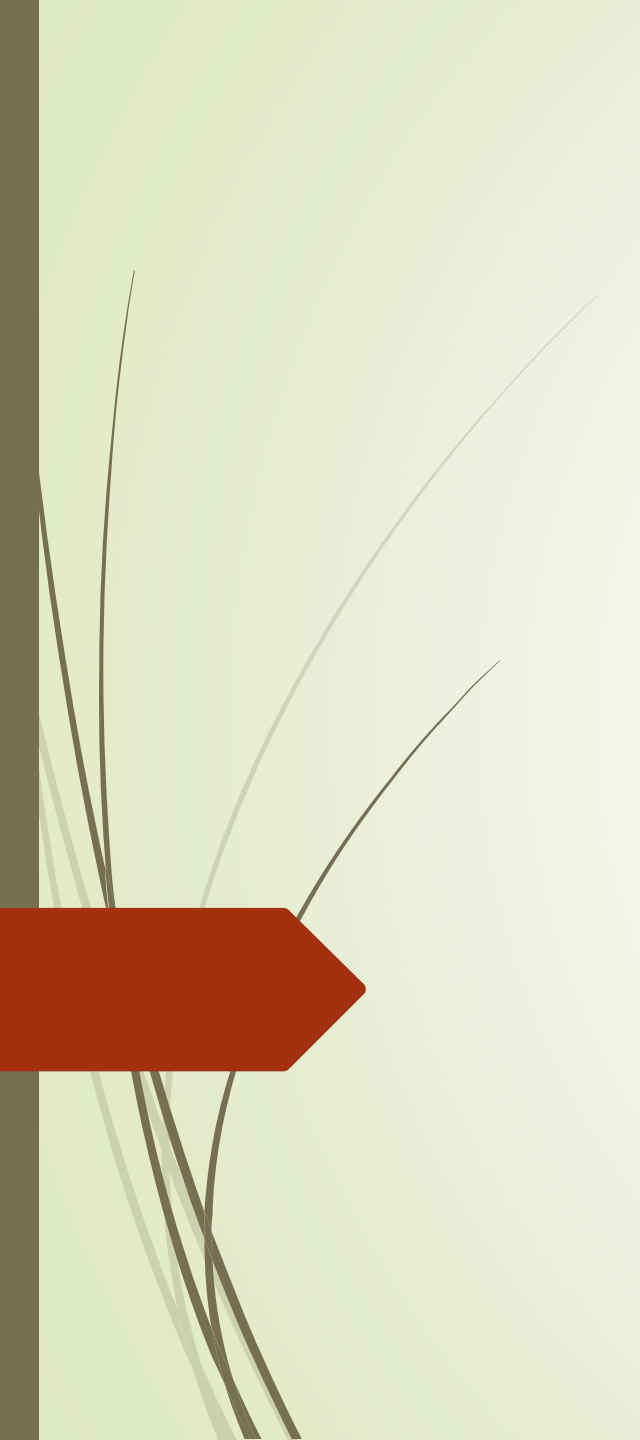
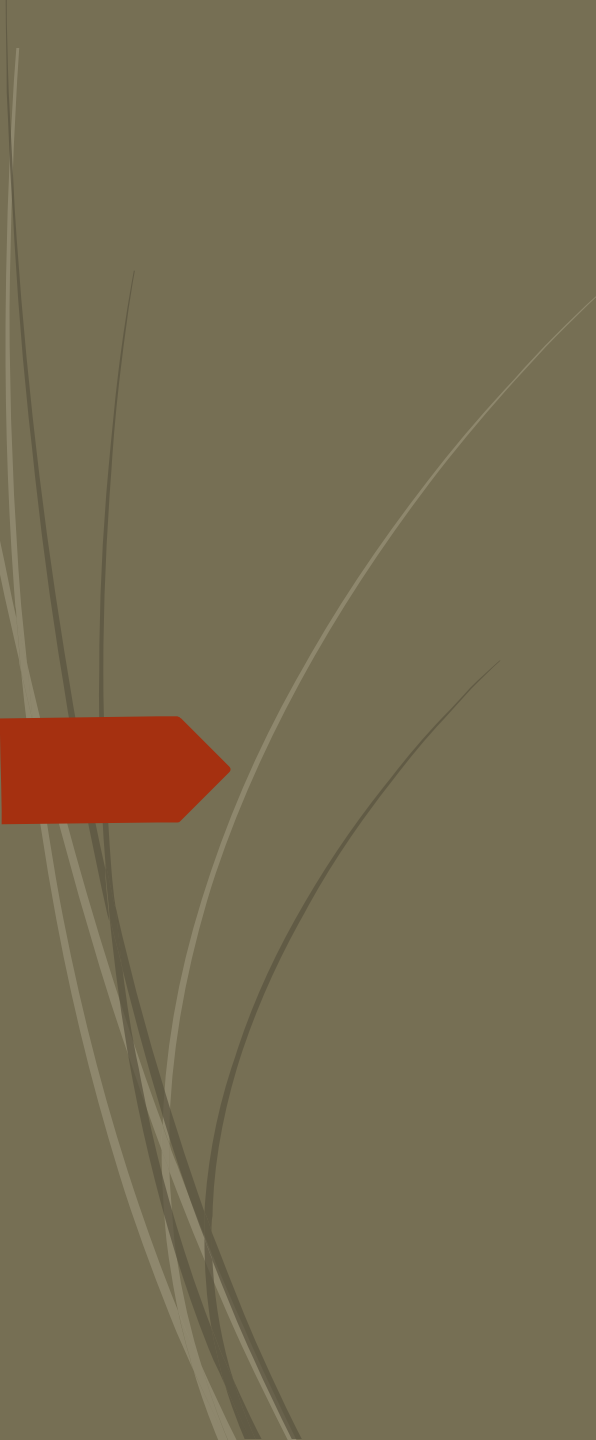

Praten over de laatste levensjaren

Uw wensen, uw grenzen
september 2025

Wat kan u verwachten vanmiddag?

Wie zijn wij?

Waarom deze bijeenkomst?

De laatste levensjaren

Wie zorgt voor wie?

Koffie/thee/pauze

Gesprek levenseinde

Met wie?

Hoe doe je dat?

Welke keuzes zijn er?

Hoe leg ik dit vast?

Vragen?

Huisartsenpraktijk de Weef

- foto
- Project passende zorg
- Netwerk ouderen en Veerkracht
- Gemeente Aalten

Hoezo laatste levensjaren? Ik ben niet ziek!

- Praat, denk na, juist als je nog niet ziek bent!
- Dan houdt u regie
- Vergrijzing
- 1970 11% 65+, 2040 25%
- Langer thuis, keuzes maken
- Zorg minder voorhanden: 2040 zou 1 op 3 mensen in de zorg moeten, dit gebeurt nooit!
- Wellicht wordt u wel zorgverlener/
mantelzorger?

Wie zorgt voor wie?

- Mantelzorgers
- Huisarts en team
- Thuiszorg (verzorging)
- WMO team gemeente
- Vrijwilligers oa figilus
- Geestelijke verzorger (Stichting Willem)
- Specialisten ziekenhuis
- Hospice
- Robots? AI?

Mantelzorgers

- Alle onbetaalde hulp aan iemand die ziek of hulpbehoevend is, door bijvoorbeeld: een partner, kind, buurman/buurvrouw.
 - Goud waard!
 - Wees er zuinig op
 - Zorg goed voor uzelf
 - Vraag hulp als het niet lukt
-
- Andere disciplines toelichten??? Hoe werken we samen, dit door IB?

Toch laatste stukje..

Veel zorg kan thuis

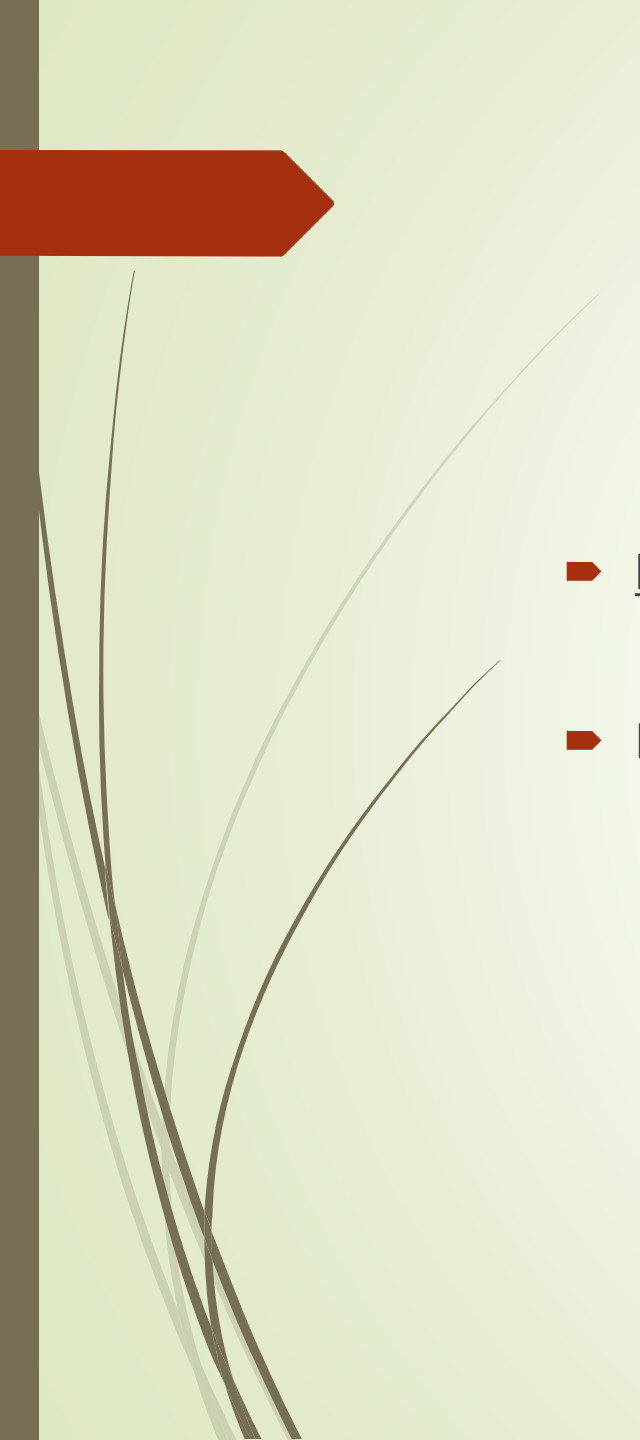
Pijnstilling

Behandelwensen

Behandelgrenzen

Palliatieve sedatie

Euthanasie

-
- <https://youtu.be/xKqZF07xz3A?si=nlHMjesq2zBKjT0>
 - Filmpje? Tot 1 min 30 ongeveer... langer??

De betekenis van de laatste levensfase voor u

- Wat is belangrijk voor u in deze fase?
- Welke rituelen zou u willen?
- Welke religieuze waarden zijn voor u belangrijk?
- Waar bent u bang voor?
- Waar wilt u sterven en wie is daarbij?
- Wat betekent sterven voor u?

Kunt u een van deze vragen beantwoorden?

Of ervaart u dit als lastig? Vind u het moeilijk hierover te praten?

Vragen?

The background of the slide features a dense pattern of interlocking orange gears. On the left side, there are several thin, curved green lines that resemble blades of grass or stylized foliage.

Pauze

Stelling

- ▶ Palliatieve zorg is voor mensen die nog enkele maanden te leven hebben.

Moeilijk... palliatieve zorg? Welk doel dient deze vraag?

EENS/ONEENS

Wat is palliatieve zorg?

Zorg voor mensen met een levensbedreigende ziekte of langzame achteruitgang

- Gericht op comfort (kwaliteit van leven)
- Wat heeft u nodig?
- Wat is voor u belangrijk? Lichamelijk, psychisch, sociaal en spiritueel

BESLISSINGEN NEMEN

- Reanimatie?
- Ziekenhuis en IC ?
- Euthanasie?
- Palliatieve sedatie?
- Welke wensen wil je vastleggen?
- Waar en hoe leg ik dit vast?

Hulp nodig bij uw keuze? www.thuisarts.nl

Reanimatie

Buiten het ziekenhuis: 8 van de 100 mensen ouder dan 70 jr overleeft dit

4 daarvan (van die 8) heeft geen of lichte restklachten nadien

De andere 4 heeft ernstige blijvende schade

Niet Reanimeren, niet beademen

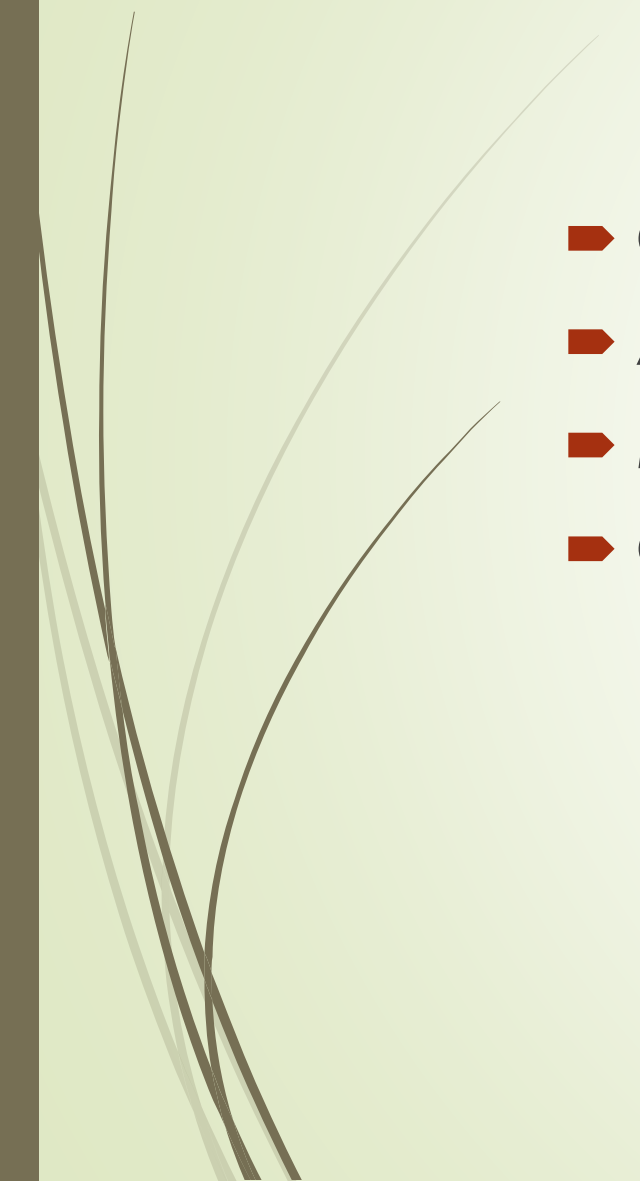
Leg dit vast!

En vertel het aan de omgeving

Opname IC/opname ziekenhuis

- Ondersteunen van belangrijke lichaamsfuncties
 - Ademhaling en bloedsomloop
 - Met speciale apparatuur,
 - Gespecialiseerde artsen en verpleegkundigen.
-

Palliatieve sedatie

- Natuurlijk sterven
- Geen actieve euthanasie
- Wel veel lijden of onbehandelbare klachten
- En een levensduur van max nog aantal weken
- Tijdens de stervensfase toedienen van slaapmedicatie met als doel het opzettelijk verlagen van het bewustzijn van een patiënt, zodat de patiënt niet meer lijdt

Euthanasie

- Wat is euthanasie?
- Alleen op verzoek patiënt
- Wettelijke criteria: (strafrecht!)
 - Vrijwillig: eigen keuze
 - Weloverwogen
 - Uitzichtloos lijden
 - Ondraaglijk lijden

Samen dansen..

- Euthanasie is een proces
- Patiënt, huisarts en naasten trekken samen op.
- Het is een gezamenlijk besluit van arts en patiënt

Euthanasie en Dementie

Moet op tijd!

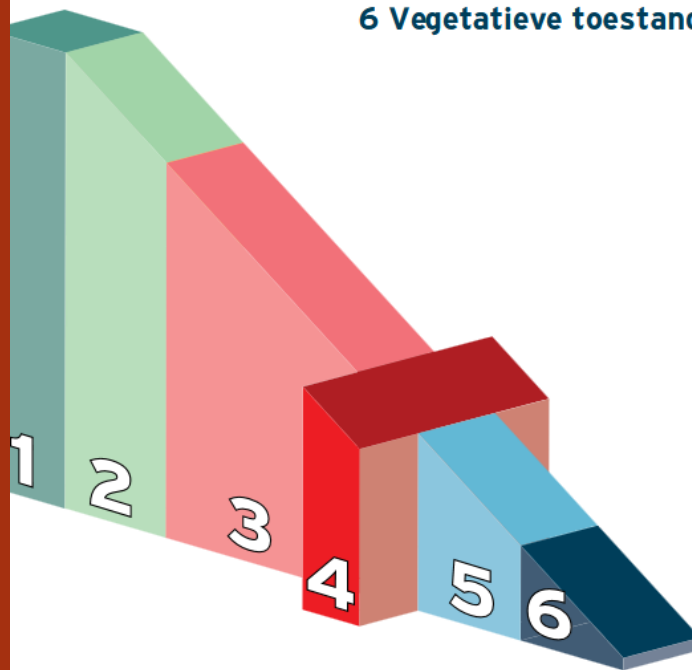
Wilsverklaring niet altijd vrijbrief

Euthanasie bij dementie

Schematisch overzicht

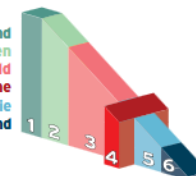
- 1 Niets aan de hand
- 2 Beginnende klachten
- 3 Diagnose is gesteld
- 4 Omslagzone
- 5 Gevorderde dementie
- 6 Vegetatieve toestand

Euthanasie bij dementie

In de praktijk

- 1 Niets aan de hand
- 2 Beginnende klachten
- 3 Diagnose is gesteld
- 4 Omslagzone
- 5 Gevorderde dementie
- 6 Vegetatieve toestand

Stadium	Advies	Mogelijkheid euthanasie of hulp bij zelfdoding
1 Niets aan de hand	Geen	Niet van toepassing
2 Beginnende klachten	- Euthanasiewens met naasten bespreken - Informeren bij huisarts over bereidheid euthanasie - Diagnose dementie laten stellen - Wilsverklaringen opstellen	NEE, want er is nog geen diagnose dementie gesteld
3 Diagnose is gesteld	- Regelmatig contact tussen patiënt, naasten en huisarts over de euthanasiewens - Zo nodig wilsverklaringen actualiseren	JA, als de patiënt aannemelijk kan maken ondraaglijk te lijden aan de actuele gevolgen en vooruitzichten van de dementie
4 Omslagzone (wilsbekwaamheid afneemt)	- Patiënt en naasten bespreken regelmatig met de huisarts het dementieverloop, de euthanasiewens en de afname van de wilsbekwaamheid - Arts vragen tot welk moment die bereid is euthanasie te verlenen	JA, als de patiënt aannemelijk kan maken ondraaglijk te lijden aan de actuele gevolgen en vooruitzichten van de dementie
5 Gevorderde dementie (niet wilsbekwaam)	De patiënt kan moeite krijgen met praten of met beslissingen nemen. Naasten en huisarts betrekken de patiënt zoveel mogelijk bij overleg over het euthanasieverzoek	- JA, als er sprake is van ernstige pijn, benauwdheid, angst, agressie of onrust en er is een schriftelijk euthanasieverzoek - NEE, als patiënt alsnog op enig moment aangeeft geen euthanasie te willen en/of geen lijden lijkt te ervaren
6 Vegetatieve toestand	- Bieden van liefdevolle verzorging en aandacht - Overwegen behandeling te (laten) stoppen	- JA, als er sprake is van ernstige pijn, benauwdheid, angst, agressie of onrust en er is een schriftelijk euthanasieverzoek - NEE, als er geen lijden lijkt te worden ervaren

Het vastleggen

Wilsverklaring/ niet reanimeren
verklaring

Aanwijzen van een
vertegenwoordiger als u zelf
geen beslissingen meer kunt
nemen

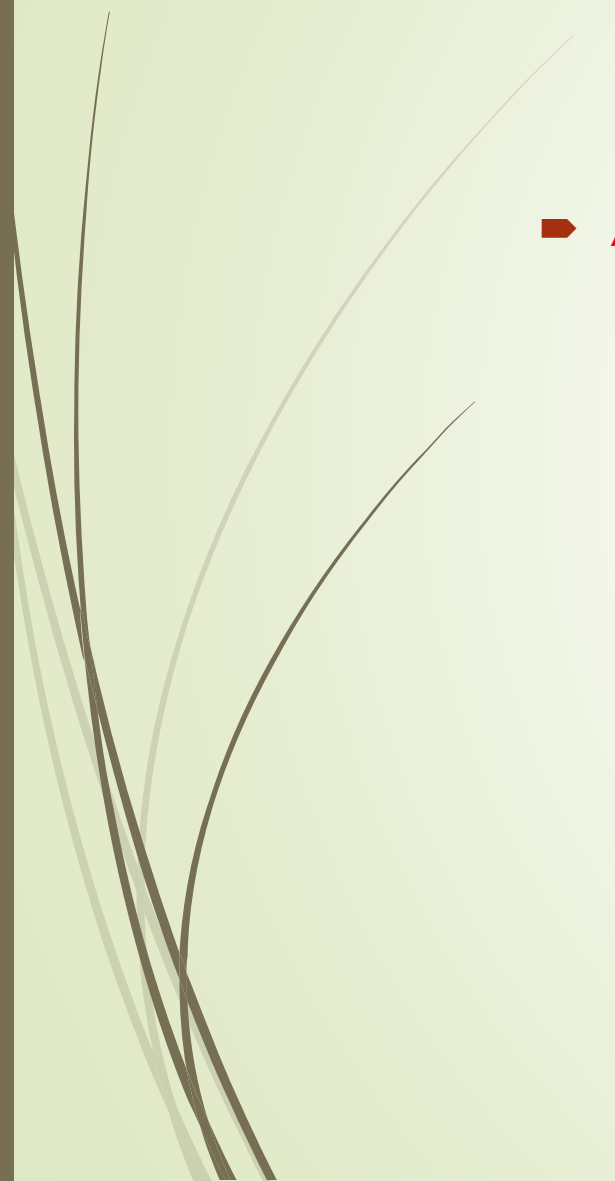
Hoeft niet via de notaris!

Uw wensen en wilsverklaring
kunt u altijd veranderen

Op papier

➡ ACP formulier!

Praten met uw naasten

Op tijd wensen en behoeften bespreken met familie en vrienden

Iets gezien op tv / iets gelezen / deze bijeenkomst

Praat eerst met iemand bij wie u zich het meest op het gemak voelt

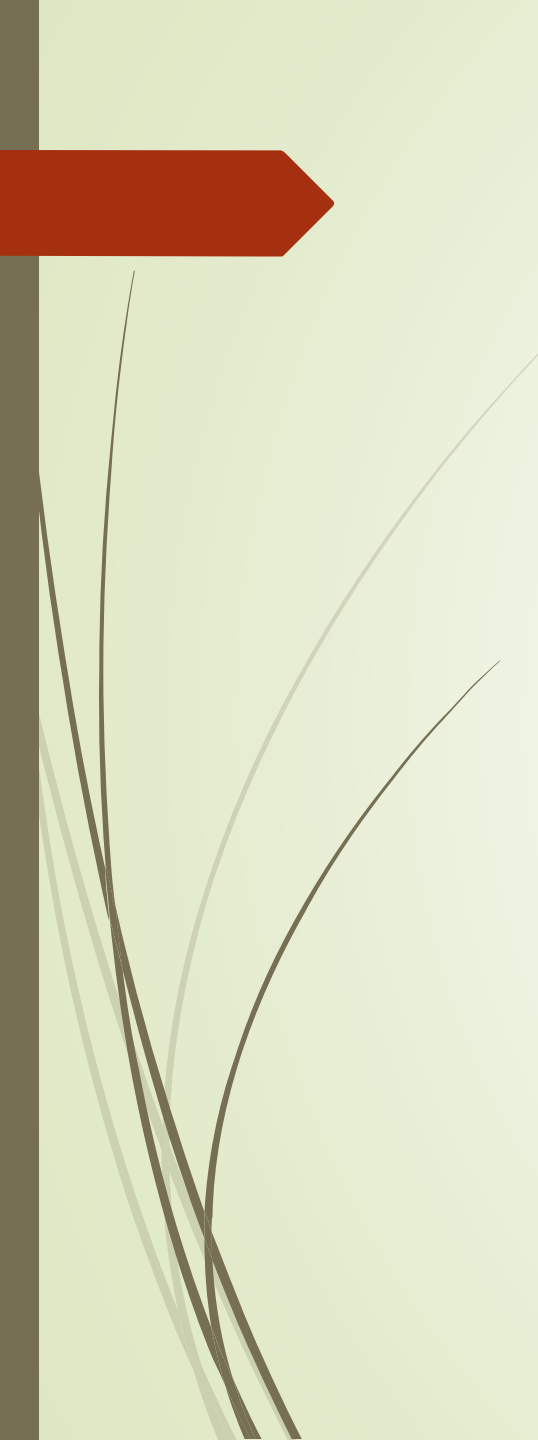
Zeg dat het u bezig houdt, ook al is het nog niet aan de orde

Heb begrip voor elkaar

Praten met uw arts

- Op tijd wensen en behoeften bespreken met een arts
- Als u er zelf niet uitkomt (bij het vastleggen)
- Vraag bij de assistente om een dubbel consult
- Neem iemand mee naar het consult
- Praat over het gesprek met familie of vrienden
- Moeilijke vragen? Vraag bedenktijd en maak een nieuwe afspraak
- Formulieren kunnen gewoon ingeleverd worden en wij zetten het in uw dossier en bij de HAP

Gesprek in de laatste levensfase: taboes rondom ziekte en dood

Het doet je goed eens aan de dood te denken
Je dagen worden er duidelijker van
Je dient te weten dat geen mens voor je leven kan
Maar ook dat niemand anders voor je sterven kan

Ik spreek er 's avonds wel eens over met mijn kinderen
Of 'k maak een grapje met de dood, dat kan geen kwaad
Als je overpeinst waar je tenslotte komt te liggen
Dan weet je af en toe wat beter waar je voor "staat"

Toon Hermans

Websites

- <https://www.patientenfederatie.nl/extra/levenseinde>
- <https://www.thuisarts.nl/keuzehulpen/verken-uw-wensen-voor-zorg-en-behandeling>
- <https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/dossiers/levenseinde-2/ervaringsverhalen>
- https://palliaweb.nl/getmedia/a99088af-e07d-4805-a3d2-829ec53eec75/Formulier_Uniform_vastleggen_proactieve_zorgplanning_richtlijn_Proactieve_Zorgplanning_1.pdf
- <https://www.youtube.com/watch?v=xKqZF07xz3A>